

PROGRAMACIÓN DEPARTAMENTO FILOSOFÍA
Curso 2022-2023

INDICE

- 1.- Introducción**
- 2.- Contribución ao desenvolvemento das competencias clave e aos elementos transversais**
- 3.- Programacións didácticas por curso (cursos pares)**
- 4.- Metodoloxía didáctica. Materiais e recursos didácticos**
- 5.- Procedemento para a avaliación inicial**
- 6.- Procedemento de avaliación continua**
- 7.- Procedemento de avaliación extraordinaria**
- 8.- Procedemento de avaliación das materias pendentes**
- 9.- Actividades complementarias programadas**
- 10.- Medidas de atención á diversidade**
- 11.- Indicadores de logro para avaliar a práctica docente**
- 12.- Indicadores de logro para avaliar a programación**

1. - INTRODUCCIÓN

Neste curso o departamento de filosofía está constituido por tres profesoras con destino definitivo no Centro (unha é a Xefa de estudos), un profesor funcionario en prácticas e un profesor interino.

As materias que impartimos este curso son:

- Proxecto competencial en 1º e 3º de ESO.
- Valores éticos en 2º, 3º e 4º de ESO
- Filosofía en 4º de ESO.
- Filosofía en 1º de Bacharelato.
- Historia da filosofía e Psicoloxía en 2º de Bacharelato.

Cabe mencionar que temos 1 grupo de 4º de ESO de Valores éticos, 2 de Filosofía e 1 de Psicoloxía con Seccións Bilingües. E ademais, tamén en inglés, Cineforum para 1º de Bacharelato e Habilidades Sociais para 2º de Bacharelato dentro do Pluribach.

2. - CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE E AOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A materia de Filosofía capacita o alumnado para o exercicio do pensamento crítico e independente, co que alcanzar unha mellor comprensión do mundo globalizado e de si mesmo/a. Grazas a esta materia, os alumnos e as alumnas adquiren a aptitude de entretecer unha defensa racional e razoable da súa autonomía, da súa dignidade e dos seus dereitos nun contexto en vías de globalización. O pensamento filosófico achega os coñecementos teóricos e as destrezas prácticas para entender, analizar e propor solucións aos desafíos intelectuais e morais do século XXI.

Asemade, a materia de Filosofía ofrece os fundamentos conceptuais dos principios e dos valores da paz e da seguridade mundiais: democracia, imperio da lei, dereitos humanos, tolerancia, xustiza, igualdade e liberdade (a UNESCO nomea a Filosofía como "Escola de liberdade" na súa estratexia internacional e no informe de 2007). Os métodos filosóficos achegan enfoques plurais e contrastados que permiten albiscar saídas aos problemas que afectan a convivencia humana. A aprendizaxe do tratamento racional e

dialogado destes asuntos disipa o recurso á violencia e á guerra, e fomenta a paz e a seguridade global e local.

En segundo lugar, a materia de Filosofía impulsa no alumnado o valor da indagación e a reflexión argumentada para descubrir prexuízos, xerar claridade respecto aos obxectivos e ao sentido da vida, valorar a calidade dos argumentos, detectar sofismas e falacias, resistir a presión arbitraria dos/das superiores e dos/das pares, atopar puntos de encontro entre posicións diferentes, humanizar as persoas con quen estamos obrigados/as a convivir. É por iso que o tratamento na aula desta materia ten que facer reflexionar ao alumnado sobre as razóns da presenza maioritariamente masculina na produción filosófica desde as súas orixes, ao tempo que debe dar visibilidade ao pensamento filosófico na muller.

A materia de Filosofía axuda a desmontar os argumentos das condutas baseadas nos valores da dominación e a vontade de poder que provocan crises ecolóxicas, económicas e humanas. A meditación filosófica esperta no alumnado o interese polas demais persoas, estimula a empatía para imaxinar os problemas que lles afectan e crea a capacidade para se emocionar moralmente. Mercé ao autocoñecemento que promove a filosofía, o alumnado pode chegar a recoñecer que a fragilidade, a debilidade e a mortalidade non son aspectos negativos e odiosos da existencia humana, senón ocasións para a axuda mutua, a cooperación e a reciprocidade.

En terceiro lugar, grazas aos modelos diversos de pensamento filosófico, a materia de Filosofía estimula a deliberación sosegada sobre as decisións que rexen a vida cotiá individual e colectiva, e impulsa a tomar iniciativas razoables. Nunha sociedade democrática avanzada, o alumnado debe formarse para aplicar o pensamento crítico á análise de principios económicos e políticos, sopesar teorías sobre a liberdade e a xustiza social, recoñecer a interacción dos fenómenos naturais e sociais, avaliar o impacto ético e social da tecnociencia e gozar con autonomía dos produtos artísticos. A materia de Filosofía proporciona a visión e a comprensión holística necesaria para realizar estas tarefas. O alumnado educado filosoficamente é, daquela, activo, curioso, argumentativo, creativo, comprometido e innovador.

Como se ve, a Filosofía como materia potencia o desenvolvemento das

competencias sociais e cívicas, por estar estreitamente vinculadas coa finalidade última de todo o seu proxecto. Pero nesa consecución precisa acudir á competencia en **comunicación lingüística**, que lle permite ao alumnado tanto a exposición dun pensamento rigoroso e claro como o diálogo frutífero coas demais persoas. A **competencia de aprender a aprender** maniféstase na obriga intrínseca do facer filosófico de xerar marcos de sentido cada vez máis complexos, globais e enriquecedores que nos permitan tratar cunha realidade plástica, multifacética e omniabarcante, realidade que provoca en nós a moi humana sensación de admiración. É nesa sensación, a Filosofía non está soa, xa que a **matemática** e a ciencia se nutren da mesma fonte, e a competencia neses saberes cobra máis luz cando se examinan desde o saber que na orixe foi un con eles. Pero non chega a admiración. Con ela aparece a curiosidade que só se satisfai cando polo sentido de iniciativa e o espírito emprendedor nos animamos á acción, á creación e á innovación. O mesmo saber require atrevemento, ousadía, iniciativa, como nos lembra Kant. A competencia dixital capacita os alumnos e as alumnas para o uso das novas tecnoloxías que serven para traballar coa materia mesma da razón, o sentido, que se presenta baixo as dúas facetas da información e a comunicación. O percorrido da filosofía polos seus temas e pola súa historia brinda acceso, ao cabo, a un panorama de teorías, pensadores/as, correntes, ideas, argumentos, críticas e preguntas que conforman a trama onde se viñeron tecendo as expresións culturais que nos fan ser o que somos.

Tamén se abordan no currículo de Filosofía varios dos **elementos transversais de etapa**, os que atinxen basicamente ao espírito emprendedor e ao estudo dos proxectos empresariais, e á influencia que poden ter neles as achegas das ramas da filosofía.

Na materia de Filosofía, todas estas esixencias están aglutinadas en varios bloques temáticos: a especificidade do saber filosófico, o coñecemento humano, a pregunta pola realidade, a condición humana e a racionalidade práctica. A través destes bloques o alumnado coñecerá os interrogantes, os conceptos, as formulacións e as respostas da filosofía aos grandes problemas do saber, o coñecemento, a ciencia, a realidade, a natureza, o ser humano, a acción, a arte, o discurso e a innovación. Os contidos relacionados coa epistemoloxía, a filosofía da ciencia e da natureza, e a metafísica permiten afondar no coñecemento que o alumnado ten do seu contorno e da súa relación con el. O alumnado desenvolve a competencia para interpretar sucesos, avaliar o seu impacto, localizar as súas causas, anticipar e prever as

consecuencias, analizar os factores capaces de transformar a realidade. Así mesmo, invitan o alumnado a exercer o pensamento metódico (na ciencia, na ontoloxía e na metafísica) con rigor e precisión. Os contidos de antropoloxía, ética e filosofía política dan luz sobre a realidade individual, social e cultural; estimulan a auto comprensión e o autocoñecemento, espertan a capacidade de argumentación moral e política, desenvolven a conciencia normativa e a empatía moral, fomentan o respecto polos dereitos humanos, invitan á participación activa na vida democrática. Os contidos de filosofía da linguaxe, lóxica, retórica e argumentación serven para educar a interpretación, a expresión, a formulación e a exposición do propio pensamento e do alleo en contextos comunicativos variados (deliberación, negociación, investigación, diálogo, controversia, discusión crítica e conversa informal), empregando con eficacia o razoamento lóxico e respectando as máximas que rexen a conduta racional comunicativa. Os contidos de estética proxectan o alumnado a comprender, apreciar e valorar con espírito crítico reflexivo, actitude aberta e respectuosa, as diferentes manifestacións culturais e artísticas. A finalidade é apropiarse criticamente dun conxunto de criterios estéticos para estimar o valor da produción cultural e artística e, chegado o caso, producir obras artísticas innovadoras con contido filosófico.

Tanto estes contidos curriculares coma o tratamento das competencias clave e dos elementos transversais invitan o profesorado da materia a emprender unha renovación metodolóxica na que os alumnos e as alumnas sexan quen de ocupar o papel activo fundamental que lles corresponde nos procesos de ensino e aprendizaxe: o de persoas autónomas e críticas, sociais e racionais, creativas e prudentes, donas de si e respectuosas coas demais persoas, sabias e felices. O tipo de persoa que a mellor filosofía nos presenta, desde sempre, como ideal humano.

3.- PROGRAMACIÓN DIDÁCTICAS POR CURSO
CURSOS PARES

HISTORIA DA FILOSOFÍA

CURSO: 2º BACHARELATO

AVALIACIÓN: 1ª

<u>BLOQUE I:</u>	<u>CLÁSICO-MEDIEVAL</u>
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: nove semanas</p> <p>CONTIDOS:</p> <ul style="list-style-type: none">-A orixe do cosmos na corrente presocrática.-Dialéctica socrática e relativismo dos sofistas.-Realidade e coñecemento en Platón.-Platón: antropoloxía e política.-Física e metafísica en Aristóteles.-Ética e política en Aristóteles-O problema razón/fe na filosofía medieval. <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Coñecer a orixe da Filosofía en Grecia.</p> <p>Saber establecer unha distinción clara entre as posicións dos filósofos presocráticos.</p> <p>Comprender o idealismo de Platón e establecer a relación deste con Sócrates, os sofistas e outros pensadores presocráticos.</p> <p>Comprender o realismo aristotélico en contraposición ó platonismo.</p> <p>Saber diferenciar a terminoloxía específica de cada filósofo interpretando e comprendendo o seu significado.</p> <p>Entender as vinculacións culturais e filosóficas entre o Helenismo, o xurdimento do cristianismo e a vinculación desde</p>

	<p>coa filosofía.</p> <p>Distinguir claramente a filosofía agostiniana da de Tomé de Aquino.</p> <p>Comprender as causas da filosofía de Ockham e a súa influencia no final da visión medieval.</p> <p>Comprender e analizar o problema razón e fe na filosofía medieval.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Distingue as filosofías dos presocráticos. Utiliza os termos axeitadamente. (1 punto)</p> <p>Diferencia entre idealismo e realismo, entre dualismo e hilemorfismo. (1 punto)</p> <p>Diferencia a concepción ética de Platón, Sócrates e os sofistas. (2 puntos)</p> <p>Comprende e explica con claridade as teorías fundamentais de Aristóteles. (2 puntos)</p> <p>Describe as respostas das doutrinas éticas helenísticas. (1 punto)</p> <p>Explica o encontro da filosofía cristián e do agostinismo. (1 punto)</p> <p>Discrimina as respostas do tomismo, a filosofía árabe e o nominalismo. (1 punto)</p>
--	---

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: un exame tipo ABAU, preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase e especialmente a entrega de comentarios de texto dos autores (entrega mínima de dous comentarios) seleccionados no currículo. Nos exames tamén se terán en conta aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados. Para aprobar é necesario acadar un 5.

AVALIACIÓN: 2ª

<u>BLOQUE II:</u>	<u>MODERNO-ILUSTRADO</u>
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: nove semanas</p> <p>CONTIDOS:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Descartes: o problema do método e a evidencia do <i>cogito</i>. -Hume: crítica das ideas de substancia e causalidade. -O liberalismo político de Locke. -Razón e progreso na Ilustración. -Os límites do coñecemento en Kant. -A lei moral en Kant. <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Coñecer o significado do xiro antropolóxico do Renacemento.</p> <p>Entender o racionalismo de Descartes relacionándoo e distinguíndoo do Empirismo.</p> <p>Coñecer o empirismo escéptico de Hume.</p> <p>Coñecer o liberalismo de Locke e Rousseau, relacionándoos cos sistemas democráticos actuais.</p> <p>Coñecer o idealismo trascendental de Kant (criticismo) contraponéndoo ás posicións de Descartes e Hume en torno ó coñecemento.</p> <p>Coñecer a teoría ética e política de Kant poñéndoa en relación cos ideais ilustrados. Entender a súa influencia posterior.</p>

	<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Entende os conceptos de <i>Ilustración e progreso</i> (1 punto).</p> <p>Comprende a pretensión da filosofía de Descartes e os seus conceptos máis destacados: método, primeira certeza, substancia pensante, substancia extensa, substancia infinita. (2 puntos)</p> <p>Utiliza correctamente os conceptos de <i>racionalismo, primeira certeza, método cartesiano, substancias pensantes, substancia infinita, empirismo, escepticismo, liberalismo, Ilustración, criticismo, idealismo trascendental kantiano, ética formal, imperativo categórico</i>. (2 puntos)</p> <p>Comprende o criticismo kantiano como unha síntese superadora do racionalismo e o empirismo. (2 puntos)</p> <p>Discrimina entre o que Kant entende por coñecemento científico, uso práctico da razón e reflexión metafísica. (1 punto)</p>
--	---

B. -AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: un exame tipo ABAU, preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase, e especialmente a entrega de comentarios de texto dos autores seleccionados no currículo. Nos exames tamén se terán en conta aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados. Para aprobar é necesario acadar un 5.

AVALIACIÓN: 3ª

<u>BLOQUE III:</u>	<u>CONTEMPORÁNEO</u>
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: oito semanas</p> <p>CONTIDOS:</p> <ul style="list-style-type: none">-Alienación e ideoloxía en Marx.-Nietzsche: Crítica da cultura occidental.-Ortega y Gasset: A razón vital. <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Coñecer os aspectos máis destacados do materialismo histórico de Marx.</p> <p>Entender o concepto de vontade en Schopenhauer e a súa influencia no pensamento de Nietzsche.</p> <p>Entender a radical crítica de Nietzsche ó pensamento occidental tomando como criterio nuclear a inversión dos valores.</p> <p>Coñecer os aspectos máis destacados do pensamento de Ortega y Gasset.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Entende o concepto de <i>materialismo histórico</i>. (1 punto)</p> <p>Comprende o que entendía Schopenhauer por <i>vontade</i>. (1 punto)</p> <p>Comprende os conceptos máis destacados do pensamento de Nietzsche: <i>inversión dos valores, vontade de poder, superhome</i>. Utilízaos correctamente. (2 puntos)</p> <p>Utiliza correctamente os conceptos fundamentais da filosofía de Ortega y Gasset: <i>perspectivismo, raciovitalismo</i>. (1 punto)</p>

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: un exame tipo ABAU, preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores...

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase e especialmente a entrega de comentarios de texto dos autores seleccionados no currículo. Nos exames tamén se terán en conta aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía...

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados. Para aprobar é necesario acadar un 5.

A nota final do curso será a media das tres avaliacións, tendo en conta o traballo durante todo o curso. Posibilidade de subir 1 punto cun traballo opcional (pódese facer individual ou en grupos de máximo 3 persoas) .
Temática: FILÓSOFAS

MATERIA:PSICOLOXÍA

CURSO:2ºBACHARELATO

AVALIACIÓN: 1ª

<u>TEMA 1:</u>	<u>A PSICOLOXÍA COMO CIENCIA.</u>
	DURACIÓN APROXIMADA: 4 días
	CONTIDOS:
	Que é a psicoloxía e as súas raíces históricas.
	Ciencia ou non?

	<p>Escolas psicolóxicas. O seu obxecto de estudo.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Entender que é a psicoloxía e prexuízos acerca dela. Identificar as súas raíces históricas.. Coñecer as principais escolas psicolóxicas.. Ser quen de distinguir as diferentes aplicacións da psicoloxía. Coñecer como se investiga en psicoloxía.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p><u>Definir psicoloxía e entender a súa orixe. (1 punto)</u> Diferenciar entre diferentes escolas psicolóxicas. (1 punto) Funcións e aplicacións da psicoloxía. (1 punto) Definición dos diversos métodos. (1 punto) Diferenciar a psicoloxía básica e a aplicada. (1 punto)</p>
--	--

TEMA 2:	FUNDAMENTOS NEUROLÓXICOS E XENÉTICOS DA CONDUCTA
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: 10 días</p> <p>CONTIDOS:</p> <p>O sistema nervioso humano. Patoloxías cerebrais.</p>

Métodos de exploración e estudo do cerebro.

Conceptos básicos de xenética.

Bases hormonais da conduta e
sintomatoloxías patolóxicas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Entender o funcionamento do sistema nervioso humano.

Identificar as principais patoloxías cerebrais.

Coñecer os métodos de exploración do cerebro.

Ser quen de distinguir condutas instintivas e aprendidas.

Coñecer as principais emocións.

Coñecer a importancia do xenoma humano.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:

Definir conceptos fundamentais de xenética. (1 punto)

Coñecer algunhas patoloxías cerebrais. (1 punto)

Funcións e aplicacións da psicoloxía. (1 punto)

Definición de instintos humanos. (1 punto)

Coñecer o funcionamento do SNC. (1 punto)

Distinguir os principais neurotransmisores. (1 punto)

TEMA 3:	PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS:</p> <p>Percepción e atención. Bases biolóxicas: os sentidos. Principais teorías sobre a percepción humana. Factores que inflúen na percepción.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Entender como funcionan os procesos cognitivos básicos. Identificar as súas fases.. Coñecer o funcionamento dos sentidos. Reflexionar sobre o papel dos sentidos na vida humana. Comparar as principais teorías sobre a percepción humana. Diferenciar distintos fenómenos perceptivos.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Definir os procesos cognitivos básicos. (1 punto) Diferenciar entre diferentes teorías sobre a percepción humana. (1 punto) Funcións e aplicacións dos sentidos na vida humana:diferenzas co mundo animal. (1 punto) Definición dos diversos métodos para mellorar a atención. (1 punto)</p>

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase. Nos exames tamén se controlarán aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxas, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados.

No caso de que os grupos fosen moi reducidos, contéplase a posibilidade de substituír os exames por traballos ou proxectos individuais ou en grupo, que o alumnado terá que expor e defender na aula para a súa valoración. Para aprobar é necesario acadar un 5.

A nota final do curso será a media das tres avaliacións, tendo en conta o traballo durante todo o curso.

AVALIACIÓN: 2ª

TEMA 4	PROCESOS COGNITIVOS BÁSICOS: PERCEPCIÓN, MEMORIA E ATENCIÓN.
	DURACIÓN APROXIMADA: dez días CONTIDOS: Conceptos básicos da percepción humana.

	<p>Principais teorías sobre a percepción humana. Fenómenos perceptivos. A atención. Bases biolóxicas da memoria. O esquecemento.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Entender que é a percepción, a memoria e a atención. Identificar os fenómenos perceptivos básicos e as súas fases. Coñecer a estrutura e funcionamento da memoria. Ser quen de distinguir entre memoria a curto e longo prazo e as súas aplicacións. Coñecer técnicas para a mellora da memoria. Identificar as achegas da memoria colectiva.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir percepción, memoria e atención.(1 punto) Diferenciar as fases dos fenómenos perceptivos básicos. (1 punto) Funcións e aplicacións da memoria. (1 punto) Coñecer as principais teorías sobre a percepción. (1 punto) Distinguir os fenómenos perceptivos. (1 punto) Coñecer o papel da memoria na nosa vida. (1 punto)</p>
--	---

TEMA 5:	APRENDIZAXE, PENSAMENTO E INTELIXENCIA
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: 10 días</p> <p>CONTIDOS:</p> <p>Historia da psicoloxía do aprendizaxe.</p> <p>Tipos de condicionamento.</p> <p>O aprendizaxe social.</p> <p>Estratexias de aprendizaxe.</p> <p>O razoamento.</p> <p>Toma de decisións e solución de problemas.</p> <p>Pensamento creativo.</p> <p>O desenrolo da intelixencia.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Definir aprendizaxe, pensamento e intelixencia.</p> <p>Identificar os diversos tipos de condicionamentos.</p> <p>Coñecer as estratexias de aprendizaxe</p> <p>Ser quen de distinguir pensamento crítico e creativo.</p> <p>Coñecer as fases de desenrolo da intelixencia.</p> <p>Saber construír razoamentos argumentados.</p> <p>Analizar a intelixencia artificial.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Definir conceptos fundamentais dos procesos cognitivos superiores. (1 punto)</p> <p>Coñecer algunhas patoloxías cerebrais. (1 punto)</p>

	<p>Funcións e aplicacións da intelixencia e o aprendizaxe. (1 punto)</p> <p>Definición de procesos e fundamentos de condicionamento. (1 punto)</p> <p>Coñecer o funcionamento do reforzo-castigo. (1 punto)</p> <p>Distinguir os principais neurotransmisores. (1 punto)</p>
--	--

TEMA 6	MOTIVACIÓN E EMOCIÓN
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS:</p> <p>Conceptos básicos da motivación. Teorías sobre a motivación. Las emociones e teorías sobre elas. A frustración e o estrés</p> <p><u>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</u></p> <p>Entender cómo funciona e que é a motivación. Identificar os compoñentes da motivación. Coñecer e clasificar os motivos. Reflexionar sobre o papel da motivación na vida humana. Comparar as principais teorías sobre a motivación humana.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Definir os procesos básicos de motivación. (1 punto)</p>

	<p>Diferenciar entre diferentes teorías sobre a motivación humana. (1 punto)</p> <p>Funcións e aplicacións das emocións na vida humana: diferenzas co mundo animal. (1 punto)</p> <p>Definición dos diversos métodos para mellorar a aprendizaxe a través da motivación. (1 punto)</p>
--	--

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase. Nos exames tamén se vixiarán aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados.

No caso de que os grupos fosen moi reducidos, contemplase a posibilidade de substituír os exames por traballos ou proxectos individuais o en grupo, que o alumnado terá que expor e defender na aula para a súa valoración. Para aprobar é necesario acadar un 5.

AVALIACIÓN: 3º

TEMA 7	PERSONALIDADE E PSICOPATOLOXIA
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS:</p> <p>Que é a personalidade e teorías sobre o seu desenvolvemento.</p> <p>Avaliación da personalidade e a súa construción.</p> <p>Trastornos de personalidade.</p> <p>Conceptos básicos de psicopatoloxía.</p> <p>Trastornos mentais.</p> <p>Psicoterapia e psicofarmacoloxía.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Entender como se constrúe a personalidade.</p> <p>Identificar as distintas teorías acerca dela.</p> <p>Coñecer os principais trastornos de personalidade.</p> <p>Ser quen de distinguir as enfermidades mentais máis frecuentes.</p> <p>Coñecer como actuar dende a psicoterapia.</p> <p>Comprender como actúan os psicofármacos.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Definir temperamento e carácter. (1 punto)</p> <p>Diferenciar teorías sobre a personalidade. (1 punto)</p> <p>Coñecer como se avalía a</p>

	<p>personalidade en psicología. (1 punto)</p> <p>Definición dos principais trastornos de personalidade. (1 punto)</p> <p>Coñecer a historia da psicopatología. (1 punto)</p> <p>Avaliación e criterios diagnósticos. (1 punto)</p>
--	--

TEMA 8	PSICOLOXIA SOCIAL
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS:</p> <p>A identidade social do eu.</p> <p>O proceso de socialización.</p> <p>Rol y status social.</p> <p>Estereotipos, prexuízos e discriminación</p> <p>Psicología do traballo: o liderazgo.</p> <p>Manipulación interpersonal: a importancia dos grupos.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN:</p> <p>Entender o funcionamento do eu.</p> <p>Identificar os axentes de socialización.</p> <p>Coñecer a interiorización de normas e valores.</p> <p>Ser quen de distinguir condutas sociais e antisociais.</p> <p>Coñecer a importancia das diferenzas culturais.</p> <p>Analizar a psicología de grupos e os roles.</p>

	<p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Definir conceptos fundamentais de psicoloxía social. (1 punto)</p> <p>Coñecer as diferenzas culturais. (1 punto)</p> <p>Funcións e aplicacións da psicoloxía do traballo. (1 punto)</p> <p>Definición de rol, status, liderazgo, manipulación. (1 punto)</p> <p>Coñecer os principais prexuízos da nosa sociedade. (1 punto)</p> <p>Analizar a interiorización de normas. (1 punto)</p>
--	--

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase. Nos exames tamén se vixiarán aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados.

No caso de que os grupos fosen moi reducidos, contéplase a posibilidade de substituír os exames por traballos ou proxectos individuais ou en grupo, que o alumnado terá que expor e defender na aula para a súa valoración. Para aprobar é necesario acadar un 5.

FILOSOFÍA CURSO: 4º ESO

AVALIACIÓN: 1ª

TEMA 1:	DE QUE TRATA A FILOSOFÍA?
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS: Os inicios do saber filosófico. A filosofía occidental e a súa historia. Filosofía teórica e práctica. Para que serve a filosofía.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Crear unha liña temporal sobre a historia da filosofía. Formular preguntas filosóficas e distinguilas doutro tipo de preguntas. Elaborar disertacións e comentar textos filosóficos. Reflexionar sobre o papel da filosofía no mundo de hoxe.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender que é a filosofía. (1 punto) Coñecer as orixes da filosofía. (1 punto) Elaborar unha cronoloxía da historia da filosofía. (1 punto) Distinguir entre filosofía teórica e práctica. (1 punto) Coñecer as preguntas fundamentais da filosofía. (1 punto)</p>

	Analizar se ten sentido e futuro a filosofía hoxe. (1 punto)
--	--

TEMA 2	QUEN SON EU?
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS: Personalidade e identidade. Teorías da personalidade. Afectividade e motivación. Construír a propia identidade.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Ser quen de formular preguntas sobre a personalidade. Coñecer as principais teorías sobre a personalidade. Distinguir entre teorías de rasgo e de tipo. Reflexionar sobre os condicionamentos na construción da personalidade Coñecer as aportacións da intelixencia emocional.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender a identidade humana.(1 punto) Clasificar as principais emocións humanas. (1 punto) Elaborar unha disertación sobre autoconcepción e autoestima. (1 punto) Distinguir os principais tipos de identidade. (1 punto) Coñecer en que se fundamenta a</p>

	dignidade humana. (1 punto)
--	-----------------------------

TEMA 3:	O SER HUMANO
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS: Ser humano e filosofía. Teorías sobre a alma humana. O ser humano como proxecto. Vontade e sentimentos no ser humano.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Contextualizar propostas filosóficas acerca do ser humano.. Describir as diferenzas corpo e mente. Elaborar disertacións e comentar textos filosóficos. Relacionar comportamentos e sentimentos. Reflexionar sobre propostas filosóficas acerca do ser humano.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender o que é o ser humano. (1 punto) Coñecer a relación alma-mente. (1 punto) Elaborar unha disertación sobre a dignidade humana. (1 punto) Distinguir entre herdanza e aprendizaxe. (1 punto) Coñecer as preguntas fundamentais que se fixo o ser humano o longo dos</p>

	séculos. (1 punto) Analizar o sentido, o papel e o futuro do ser humano hoxe. (1 punto)
--	--

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase. Nos exames tamén se vixiarán aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados. Para aprobar é necesario acadar un 5.

A nota final será a media das tres avaliacións, tendo en conta ademais o traballo realizado durante o curso.

AVALIACIÓN: 2º

TEMA 4	BUSCANDO A VERDADE
	DURACIÓN APROXIMADA: dez días CONTIDOS: A teoría do coñecemento. As fontes do coñecemento: sentidos e razón. Tipos de coñecemento. Límites da razón. Teorías acerca da verdade.

	<p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Coñecer que é unha teoría gnoseolóxica. Formular preguntas sobre o proceso de coñecer Elaborar disertacións e comentar textos filosóficos. Reflexionar sobre o valor e a seguridade do coñecemento</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender que é a gnoseoloxía. (1 punto) Coñecer diversas teorías. (1 punto) Elaborar preguntas sobre o problema do coñecemento. (1 punto) Distinguir graos de coñecemento. (1 punto) Analizar a gnoseoloxía cronolóxicamente. (1 punto)</p>
--	---

TEMA 5	A METAFÍSICA
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: 10 días CONTIDOS: Que é a metafísica. A pregunta polo universo. O lugar do ser humano no cosmos. Sentido da vida e da morte.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Ser quen de formular preguntas de índole metafísica Coñecer as principais temas da metafísica. Distinguir a metafísica doutros</p>

	<p>saberes. Reflexionar sobre a necesidade da metafísica. Coñecer ideas básicas de grandes autores sobre o tema.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender que é a metafísica (1 punto) Clasificar as principais teorías. (1 punto) Elaborar unha disertación sobre as preguntas metafísicas clásicas. (2 puntos) Identificar preguntas sobre o cosmos dende a Antigüidade. (1 punto)</p>
--	---

TEMA 6	INDIVIDUO E CULTURA
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS: O ser humano como animal cultural. Teorías sobre a socialización. O significado de individuo. Tipos de sociedade. Cultura e civilización.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Describir a relación individuo-sociedade. Elaborar disertacións e comentar textos filosóficos. Relacionar natureza e cultura.</p>

	<p>Reflexionar sobre propostas de socialización.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:</p> <p>Definir e entender o que é o ser humano. (1 punto)</p> <p>Coñecer a relación individuo-sociedade (1 punto)</p> <p>Elaborar unha disertación sobre a sociedade actual. (1 punto)</p> <p>Distinguir natureza versus cultura. (1 punto)</p> <p>Coñecer as preguntas fundamentais que se plantexou o ser humano o longo dos séculos sobre o tema. (1 punto)</p> <p>Analizar o sentido, o papel e o futuro da civilización hoxe. (1 punto)</p>
--	---

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase. Nos exames tamén se vixiarán aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados. Para aprobar é necesario acadar un 5.

A nota final será a media das tres avaliacións, tendo en conta ademais o traballo realizado durante o curso

AVALIACIÓN: 3º

TEMA 7	SOCIEDADE E ESTADO
	<p>DURACIÓN APROXIMADA: dez días</p> <p>CONTIDOS: O fundamento da sociabilidade A liberdade. Elementos constitutivos do Estado. Lexitimidade do poder político Tipos de deberes.</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Coñecer o proceso de socialización humana. Investigar sobre as teorías contractualistas. Elaborar disertacións e comentar textos filosóficos. Reflexionar sobre a globalización.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender os principais termos políticos.. Coñecer diversas teorías contractualistas Elaborar preguntas sobre a sociedade actual. Distinguir entre dereitos e deberes. Analizar a orixe dun código normativo</p>
TEMA 8	A ESTÉTICA

	<p>DURACIÓN APROXIMADA: 10 días</p> <p>CONTIDOS: Que é a estética como disciplina filosófica. A pregunta pola beleza. Imaxinación e creatividade. Fases do proceso creativo. Liberdade como condición para crear</p> <p>CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Ser quen de formular preguntas de índole estético. Coñecer as principais temas da estética. Distinguir a estética doutros saberes. Reflexionar sobre a creatividade. Coñecer ideas básicas de grandes autores sobre o tema.</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir e entender que é a estética. (1 punto) Clasificar as principais teorías. (1 punto) Elaborar unha disertación sobre as preguntas estéticas clásicas. (2 puntos) Distinguir os principais procesos da creatividade. (1 punto) Coñecer beleza-feísmo (1 punto)</p>
--	--

B. - AVALIACIÓN

Haberá un só exame por avaliación, no que entrará toda a materia vista no trimestre. É obrigatorio para todo o alumnado presentarse a este exame e só se cambiará a data do mesmo se presenta xustificante médico oficial. O alumnado que suspenda a avaliación deberá presentarse obrigatoriamente á recuperación. A nota que obteña na recuperación será a que faga media ó final do curso.

O tipo de exame pode ser: preguntas teóricas curtas e breves para ver a capacidade de síntese; ou ben longas para analizar a competencia lingüística e de razoamento do alumnado.

Tamén se contemplan preguntas tipo test, definicións, comentario de frases de autores, etc.

Terase en conta para a nota final o traballo do alumnado na clase. Nos exames tamén se terán en conta aspectos formais: presentación, faltas de ortografía, marxes, caligrafía, etc.

A ponderación será de 80 % exame e 20% o resto de items mencionados. Para aprobar é necesario acadar un 5.

A nota final será a media das tres avaliacións, tendo en conta ademais o traballo realizado durante o curso.

MATERIA: VALORES ÉTICOS

CURSO: 4ºESO

AVALIACIÓN: 1ª

<u>TEMA 1:</u>	ÉTICA E VALORES ÉTICOS
	DURACIÓN APROXIMADA: 5 días
	CONTIDOS: Diferencia entre ética e moral. Conducta animal e comportamento humano. Clases e xerarquía de valores. Valores éticos, normas e virtudes.
	CRITERIOS DE AVALIACIÓN: Comprender a distinción entre ética e moral e saber diferenciar as

	<p>accións morais das amorais. Coñecer as diferencias entre a conducta animal e o comportamento dos seres humanos. Saber establecer unha xerarquía de valores. Ser quen de por exemplos das distintas clases de valores. Saber diferenciar entre valores éticos, normas morais e virtudes. Consecución axeitada das competencias clave e os elementos transversais, en especial a de comunicación lingüística, tanto oral como escrita, pero tamén as de educación cívica, aprender a aprender, competencias sociais e capacidade de emprendemento. (Poderase subir ou baixar ata 0'5 puntos)</p> <p>ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE: Definir moral persoal e social. Diferenciar entre accións morais, inmorais e amorais. Exemplos. Definición e funcións da ética Definición e tipos de liberdade Definición e características dos valores Definición de valores éticos, normas morais e virtudes humanas.</p>
--	--

B. - AVALIACIÓN

Dado que a clase de valores éticos non é máis ca unha hora semanal, valoraremos moito o traballo de clase.

En cada avaliación haberá un exame sobre a materia vista na clase, que

suporá un 50% da nota. O outro 50% restante estará formado pola participación en clase, traballos tanto individuais coma en grupo, recollida de material sobre un tema proposto, etc. Para aprobar é necesario acadar un 5.

No caso de suspenso, a recuperación poderá constar dun exame teórico, ou ben na presentación dun traballo indicado pola profesora.

AVALIACIÓN 2ª

TEMA 2: RELACIÓNS INTERPERSONAIS E VALORES

DURACIÓN APROXIMADA: 10 días

CONTIDOS:

Natureza social e comunitaria do ser humano.

Valores e virtudes das relacións interpersonais.

O proceso de socialización.

Habilidades sociais (I): a asertividade.

Habilidades sociais (II)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Comprender que as persoas somos seres comunitarios.

Coñecer os tipos de relacións entre persoas.

Saber os valores morales que se desprenden das relacións persoais e das impersonais.

Entender o proceso de socialización e ser quen de poñer en práctica as habilidades sociais principais.

Consecución axeitada das competencias clave e os elementos transversais, en especial a de comunicación lingüística, tanto oral como escrita, pero tamén as de educación cívica, aprender a aprender, competencias sociais e capacidade de emprendemento.(CCL,CSC, CAA, CSIEE, CD, CMCCT)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:

Definir xustiza, amizade, tolerancia, cooperación, fidelidade, liberdade, igualdade e solidariedade. (1 punto)

Explicar a diferenza e poñer exemplos de relacións persoais, impersonais e cosificantes. (2 puntos)

Explicar o significado que ten a dimensión comunitaria dos seres humanos. (1 punto)

Explicar a socialización primaria e secundaria (1 punto)
Enumerar os axentes de socialización (1 punto)
Prácticas de habilidades sociais (5 puntos)

B. - AVALIACIÓN

Dado que a clase de ética non é máis ca unha hora semanal, valoraremos moito o traballo de clase.

En cada avaliación haberá un exame sobre a materia vista na clase, que suporá un 50% da nota. O outro 50% restante estará formado pola participación en clase, traballos tanto individuais coma en grupo, recollida de material sobre un tema proposto, etc. Para aprobar é necesario acadar un 5.

No caso de suspenso, a recuperación poderá constar dun exame teórico, ou ben na presentación dun traballo indicado pola profesora.

A nota final de curso obterase da media das tres avaliacións, tendo en conta todos os criterios recollidos anteriormente.

AVALIACIÓN 3ª

TEMA 3: VALORES ÉTICOS E DEREITOS HUMANOS

DURACIÓN APROXIMADA: dez días

CONTIDOS:

Dignidade das persoas e Dereitos Humanos.
Violación e defensa dos Dereitos Humanos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Coñecer a diferenza entre o ámbito do privado e o ámbito do público.
Saber qué son e cuáles son os Dereitos Humanos.
Ser conscientes das violacións de moitos Dereitos Humanos e da maneira de loitar contra elas.
Coñecer os Organismos que traballan pola defensa dos Dereitos Humanos.
Consecución axeitada das competencias clave e os elementos transversais, en especial a de comunicación lingüística, tanto oral como escrita, pero tamén as de educación cívica, aprender a aprender, competencias sociais e capacidade de emprendemento.(CCL,CSC, CAA, CSIEE, CD, CMCCT)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:

Definir os Dereitos Humanos (1 punto)

Citar algúns dereitos de 1ª xeración, de 2ª xeración de da 3ª xeración dos Dereitos Humanos (1 punto).

Confecionar un mural sobre os Dereitos Humanos e a súa defensa na actualidade (5 puntos).

Coñecer os Organismos que traballan pola defensa dos Dereitos Humanos (1 punto).

B. - AVALIACIÓN

Dado que a clase de valores éticos non é máis ca unha hora semanal, valoraremos moito o traballo de clase.

En cada avaliación haberá un exame sobre a materia vista na clase, que suporá un 50% da nota. O outro 50% restante estará formado pola participación en clase, traballos tanto individuais coma en grupo, recollida de material sobre un tema proposto, etc. Para aprobar é necesario acadar un 5.

No caso de suspenso, a recuperación poderá constar dun exame teórico, ou ben na presentación dun traballo indicado pola profesora.

A nota final de curso será a obtida na 3ª avaliación xa que a avaliación é continua tendo en conta todos os criterios recollidos anteriormente.

MATERIA: VALORES ÉTICOS_2º ESO

AVALIACIÓN: 1ª

TEMA 1: A DIGNIDADE

Duración aproximada: seis días

CONTIDOS:

Concepto de persoa.

Visión kantiana: A persoa como suxeito autónomo e fin en si mesmo.

Noción aristotélica da virtude: relación cos actos, os hábitos e o carácter.

Virtudes éticas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

1. Construir un concepto de persoa, consciente de que esta é indefinible, valorando a dignidade que posúe polo feito de ser libre.
2. Identificar os conceptos de heteronomía e autonomía mediante a concepción Kantiana de persoa, coa finalidade de valorar a súa importancia e aplicala na realización da vida moral.
3. Entender a relación entre os actos, os hábitos e o desenvolvemento do carácter, mediante a comprensión do concepto de virtude en Aristóteles e, en especial, o relativo ás virtudes éticas, pola importancia que teñen no desenvolvemento da personalidade.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

- Sinalar as dificultades para definir o concepto de persoa, analizando algunhas definicións achegadas por filósofos/as. (1 punto)
- Explicar a concepción kantiana do concepto de persoa, como suxeito autónomo capaz de ditar as súas propias normas morais. (1 punto)
- Comentar e valorar a idea de Kant ao concibir a persoa como un fin en si mesma, rexeitando a posibilidade de ser tratada por outros como instrumento para alcanzar fins alleos a ela. (2 puntos)
- Sinalar en que consiste a virtude e as súas características en Aristóteles, indicando a súa relación cos actos, os hábitos e o carácter. (2 puntos)
- Enumerar algúns dos beneficios que, segundo Aristóteles, achegan as virtudes éticas ao ser humano, identificar algunhas destas e ordealas segundo un criterio racional. (1 punto)

TEMA 2:

A COMPENSIÓN, O RESPECTO E A IGUALDADE NAS RELACIÓNS INTERPERSOAIS

Duración aproximada: catro días

CONTIDOS:

Diferenzas entre ética e dereito.

Posibles conflitos entre os valores que regulan a vida privada e os que regulan a vida pública.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Distinguir, na persoa, os ámbitos da vida privada e da vida pública, a primeira regulada pola ética e a segunda polo dereito, coa finalidade de identificar os límites da liberdade persoal e social.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Distinguir entre os ámbitos de acción que corresponden á ética e ao dereito, e expoñer as súas conclusións mediante unha presentación elaborada con medios informáticos. (5 puntos)

Reflexionar arredor do problema da relación entre estes dous campos, o privado e o público, e a posibilidade de que exista un conflito de valores éticos entre ambos, así como a forma de atopar unha solución baseada nos valores éticos, exemplificando de maneira concreta tales casos, e expoñer as súas posibles solucións fundamentadas éticamente. (5 puntos)

B. AVALIACIÓN

Dado que a clase de valores éticos redúcese a unha hora semanal, valorarase especialmente o traballo en clase.

En cada avaliación realizarase un exame sobre os contidos vistos na clase que suporá o 50% da nota, a porcentaxe restante (50%) consistirá na observación do/a alumno/a na aula (participación, traballo, exercicios recollidos, busca de material de algún tema proposto...). Terase en conta a consecución das competencias clave e os elementos transversais, en especial a de Comunicación Lingüística (oral e escrita), Social e de Educación Cívica, Aprender a Aprender e a Competencia de emprendemento.

Será preciso acadar un cinco para que a materia estea aprobada e no suposto de que isto non sucedera proporase unha recuperación que consistirá nun exercicio (proba escrita) ou nun traballo indicado polo docente responsable da materia.

AVALIACIÓN 2ª

TEMA 3: RELACIÓNS INTERPERSONAIS E VALORES

DURACIÓN APROXIMADA: 10 días

CONTIDOS:

Natureza social e comunitaria do ser humano.
Valores e virtudes das relacións interpersonais.
Proceso de socialización.
Habilidades sociais (I): a asertividade.
Habilidades sociais (II)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Comprender que as persoas somos seres comunitarios.
Coñecer os tipos de relacións entre persoas.
Saber os valores morais que se desprenden das relacións persoais e das impersoais.
Entender o proceso de socialización e ser quen de poñer en práctica as habilidades sociais principais.
Consecución axeitada das competencias clave e os elementos transversais, en especial a de comunicación lingüística, tanto oral como escrita, pero tamén as de educación cívica, aprender a aprender, competencias sociais e capacidade de emprendemento.(CCL,CSC, CAA, CSIEE, CD, CMCCT)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:

Definir xustiza, amizade, tolerancia, cooperación, fidelidade, liberdade, igualdade e solidariedade. (1 punto)
Explicar a diferenza e poñer exemplos de relacións persoais, impersoais e cousificantes. (2 puntos)
Explicar o significado que ten a dimensión comunitaria dos seres humanos. (1 punto)
Explicar a socialización primaria e secundaria (1 punto)
Enumerar os axentes de socialización (1 punto)
Prácticas de habilidades sociais (5 puntos)

B. - AVALIACIÓN

Dado que a clase de ética non é máis ca unha hora semanal, valoraremos moito o traballo de clase.

En cada avaliación haberá un exame sobre a materia vista na clase, que suporá un 50% da nota. O outro 50% restante estará formado pola participación en clase, traballos tanto individuais coma en grupo, recollida de material sobre un tema proposto, etcetera. Para aprobar é necesario acadar un 5.

No caso de suspenso, a recuperación poderá constar dun exame teórico, ou ben na presentación dun traballo indicado pola profesora.

AVALIACIÓN 3ª

TEMA 4: VALORES ÉTICOS E DEREITOS HUMANOS

DURACIÓN APROXIMADA: dez días

CONTIDOS:

Dignidade das persoas e Dereitos Humanos.

Violación e defensa dos Dereitos Humanos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN:

Coñecer a diferenza entre o ámbito do privado e o ámbito do público.

Saber que son e cales son os Dereitos Humanos.

Ser conscientes das violacións de moitos Dereitos Humanos e da maneira de loitar contra elas.

Coñecer os Organismos que traballan pola defensa dos Dereitos Humanos.

Consecución axeitada das competencias clave e os elementos transversais, en especial a de comunicación lingüística, tanto oral como escrita, pero tamén as de educación cívica, aprender a aprender, competencias sociais e capacidade de emprendemento. (CCL,CSC, CAA, CSIEE, CD, CMCCT)

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE:

Definir os Dereitos Humanos (1 punto)

Citar algúns dereitos de 1ª xeración, de 2ª xeración de da 3ª xeración dos Dereitos Humanos (1 punto).

Confecionar un mural sobre os Dereitos Humanos e a súa defensa na

actualidade (5 puntos).

Coñecer os Organismos que traballan pola defensa dos Dereitos Humanos (1 punto).

B. - AVALIACIÓN

Dado que a clase de valores éticos non é máis ca unha hora semanal, valoraremos moito o traballo de clase.

En cada avaliación haberá un exame sobre a materia vista na clase, que suporá un 50% da nota. O outro 50% restante estará formado pola participación en clase, traballos tanto individuais coma en grupo, recollida de material sobre un tema proposto, etcétera.

No caso de suspenso, a recuperación poderá constar dun exame teórico, ou ben na presentación dun traballo indicado pola profesora.

A nota final de curso será a da terceira avaliación xa que a avaliación é continua, tendo en conta todos os criterios recollidos anteriormente.

4. - METODOLOXÍA DIDÁCTICA, MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.

METODOLOXÍA (Incluindo as estratexias a desenvolver polo profesorado para acadar tanto os estándares de aprendizaxe como as competencias clave)

Ademáis dos especificados en cada trimestre para cada asignatura, propoñemos uns procedementos xerais. Os procedementos metodolóxicos que propoñemos teñen en común que pretenden pór en conexión os diversos contidos curriculares coa propia vida do alumno e co eido dos seus intereses. Tamén se pretende fornecer ao alumnado de instrumentos conceptuais e argumentais dabondo para poder reflexionar e exercer a súa capacidade racional e crítica nas diversas asignaturas.

Aínda que este proceso culmina nos exercicios de composición filosófica en 2º de Bacharelato, tamén queremos -propedéuticamente- levalos a cabo dende a asignatura de *valores éticos*.

En virtude deste criterio favorecerase o emprego dos seguintes procedementos e estratexias para acadar os estándares de aprendizaxe, así como a adquisición das competencias clave:

□ Na ESO:

- Emprego dun caderno de traballo no que se constatarán o que día a día vaise explicando na aula e onde se realizarán traballos de reflexión escrita do alumno.
- Así mesmo, se levarán a cabo diversos traballos e talleres onde teñan que dialogar e pór en común as súas reflexións.
- Análise de artigos de prensa e medios audiovisuais
- Utilización das tics como instrumento de busca de información sobre realidades e situacións referidas ao temario. Especialmente, e dando continuidade ao proxecto Abalar, farémolo en segundo da ESO).
- Reflexión e diálogo en clase, mediante pequenos grupos ou en gran grupo.

b. En 2º de bacharelato:

- **Análise de textos.** É ineludible o enfrontamento do alumno con textos-chave de carácter filosófico para o axeitado crecemento e maduración intelectual do alumnado.
- **Experimentos e actividades experimentais** (en partes do temario que o permitan).

c. En todos os cursos

- En combinación con outras estratexias de participación activa por parte do alumnado non denostamos a **clase maxistral** como medio de- en palabras de Aristóteles- *"acaroarse do máis evidente para nós ó máis evidente en si mesmo"*.
- Realización de pequenas investigacións e reflexión sobre experiencias ou experimentos.
- Proporase tamén a **lectura de libros** con posterior exposición e discusión na aula, promovendo nos alumnos ás súas capacidades críticas. Sumámonos ao **plan lector** con propostas de libros de lectura optativa en 2º e 4º da ESO.
- En conxunto as clases terán, na súa realización, un espírito participativo (**maieútico**). O diálogo entre alumnos e do alumno co profesor será, como dicíamos, unha estratexia fundamental do curso.

LIBROS DE TEXTO E MATERIAIS COMPLEMENTARIOS

-2º BACHARELATO:

Historia da filosofía: Apuntes do profesor

Psicoloxía:

Título: *Psicología*

Editorial: *Mac Graw Hill* (libro de apoio)

Idioma: castelán

-4º ESO

Título: *FILOSOFÍA 4*

Idioma: *Castelán*

Autores: *Larregola Guillén, J. e outros.*

Editorial : *Santillana*

-2º e 4º ESO: Valores éticos

Título: *Valores éticos*

EDIXGAL : *2º de ESO*

Apuntes do profesorado: *4º de ESO*

Idioma: *castelán*

5.- PROCEDEMENTO PARA A AVALIACIÓN INICIAL

Cada profesor/a recolle información relevante da súa materia mediante a observación na aula, nas primeiras semanas de clase, analiza os informes de avaliación individualizados do curso anterior, pode recoller información achegada polas familias, e incluírá de ser o caso, información procedente do curso ou da etapa anterior, e aportará oralmente á xunta de avaliación a información oportuna.

6. PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN CONTINUA

Tanto en 2º como en 4º de ESO na materia de Valores Éticos, e tal como xa queda reflexado na programación por avaliacións, o alumnado se examinará

de todos os contidos anteriores así como dos estándares correspondientes.

No curso de 2º de bacharelato non se examinarán dos contidos anteriores, pero este proceso de avaliación continua levarase a cabo observando a progresión do alumnado en varios aspectos: claridade expositiva, capacidade de razoamento e argumentación, dominio do vocabulario filosófico, asimilación e relación co dado anteriormente, capacidade de disertación...etc.

7. -PROCEDEMENTO DE AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA (ESO E BAC)

A avaliación extraordinaria será a finais de xuño. Tanto nos cursos de ESO como de Bacharelato se lles recordará a principios de xuño cales son os estándares de aprendizaxe así como o grao mínimo de consecución de cada un e os criterios de avaliación. Todo elo daráselle por escrito o titor para que lle pase unha fotocopia a cada alumno que teña que acudir a dito procedemento de avaliación extraordinaria.

8. - PROCEDEMENTO PARA O SEGUIMENTO E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES (ESO E BAC)

Habida conta de que carecemos dun tempo no horario lectivo adicado ás clases de recuperación, ideamos no Departamento de Filosofía un protocolo substitutivo ao das clases presenciais ao que nos comprometemos dende este curso (aínda que xa foi ensaiado con algún alumnos en cursos pasados).

Dito protocolo consta de tres momentos:

O primeiro consiste en proporcionarlles a comezo de curso, a cada un dos alumnos suspensos, unha folla informativa cos seguintes datos:

- a) Contidos mínimos sobre os que tratará a proba de recuperación para a súa asignatura suspensa. Ditos contidos mínimos son os que tamén aparecerán na programación.
- b) Indicación das partes nas que se dividirá a proba (nós facemos tres exercicios por asignatura mais un exame extraordinario final para os que non aprobaron mediante este procedemento fraccionado ou que non se presentaron a un ou varios exercicios).

- c) Explicación do tipo de proba que se fará.
- d) Indicarase un día e unha hora á semana (nun recreo) no que o Xefe de Departamento estará a disposición do alumnado para atender as súas dúbidas de contido ou sobre a forma da proba.

O segundo será atender en dito momento semanal as dificultades que atopen os alumnos na preparación do seu exercicio.

O terceiro momento consistirá en lembrar, unha semana antes do exame, e mediante un escrito, o contido que abrangue dita proba e a data e hora do exame (cuestión esta importante porque, a pesar de ser publicadas ditas datas de xeito conveniente e patente, sempre hai alumnos que non comparecen aos exames alegando 'non terse enterado').

9. - ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS PROGRAMADAS

Participación no programa "Educar en Xustiza" para o alumnado de 1º de bacharelato.

Clube de lectura filosófica

Clube de debate filosófico

10. - MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

Coa axuda do Departamento de Orientación e trala participación active nas avaliacións iniciais, cada professor/a seguirá as medidas de atención á diversidade que precise o seu alumnado adaptando os protocolos previstos pola lexislación para cada caso.

11. - INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Indicadores de logro do proceso de ensino : Sinalar nunha escala dende o 1 ao 4:

1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.

Indicadores de logro da práctica docente: Sinalar tamén nunha escala de 1 a 4

1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.
6. Combínase o traballo individual e en equipo.
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e

escrita.

9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino - aprendizaxe.
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.
16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas aos estándares.
17. Avaliase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...

12. - INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN

Ao finalizar cada avaliación, en xuntanza ordinaria do Departamento analizaremos (deixando constancia disto ante Dirección e no libro de actas):

Indicadores

1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e a temporalización previstas.
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.
[Só para ESO e bach.].

10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).
13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos.

Ourense, 20 de setembro de 2022